

Guía Docente				
Datos Identificativos				2021/22
Asignatura (*)	Representación e Recuperación Dixital da Información II	Código	710G04013	
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Terceiro	Obrigatoria	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Humanidades			
Coordinación	Fernandez Travieso, Carlota	Correo electrónico	carlota.ftravieso@udc.es	
Profesorado	Fernandez Travieso, Carlota	Correo electrónico	carlota.ftravieso@udc.es	
Web	https://pdi.udc.es/es/File/Pdi/4S46G			
Descrición xeral	Coñecemento dos principais conceptos e formulacións teóricas centrais no estudo da Análise de contido e as súas operacións (indización, clasificación e resumo). Coñecemento, uso, creación e mantemento dos principais tipoloxías de linguaxes documentais, controlados y libres. Prácticas considerando diferentes tipoloxías documentais e ferramentas dixitais.			
Plan de continxencia	<p>1- Modificacións nos contidos:</p> <p>Trataranse os mesmos temas, aínda que algúns de maneira máis simplificada e/ou a través de tarefas prácticas.</p> <p>2- Metodoloxías</p> <p>Metodoloxías docentes que se modifican:</p> <ul style="list-style-type: none">- Proba mixta presencial: Substitúese por unha avaliación síncrona en liña, utilizándose para tal fin Moodle e coordinación a través de vídeo conferencia a través de Microsoft Teams. Os alumnos que non poidan realizar a proba a través dos medios previstos deben comunicar á docente da materia tal circunstancia ofrecendo unha motivación con suficiente antelación. Para causas debidamente xustificadas, poderá, eventualmente, organizarse un sistema de avaliación alternativo.- Sesión maxistral (presenciais): substituída por docencia non presencial asíncrona, reforzo das comunicacións a través do foro de noticias de moodle, reatrealimentación das actividades en moodle e dispoñibilidade en liña para consultas e seguimento do alumnado. <p>3- Mecanismos de atención personalizada ao alumnado:</p> <p>Ferramentas: Correo electrónico, Microsoft Teams, Moodle (retroalimentación formativa das actividades)</p> <p>Temporalización: Aténdese ao alumnado diariamente, de luns a venres. Rógase que, en primeira instancia, a comunicación establézase a través do correo electrónico ou do chat de Teams. Será posible concertar citas para vídeo-conferencias a través de Teams..</p> <p>4- Modificacións na avaliación:</p> <p>Non hai cambios nas porcentaxes nin nos criterios de valoración.</p> <p>Observacións de avaliación:</p> <p>As mesmas que no caso de non ser necesaria a aplicación deste plan de continxencia.</p> <p>5- Modificacións da bibliografía ou webgrafía:</p> <p>O material preciso para preparar a materia (apuntamentos, gravacións das clases e/ou referencias web aos textos que son imprescindibles) colgaranse na plataforma moodle ou se dará acceso a eles a través de ligazóns da internet.</p> <p>Polo demais, non hai cambios en relación coas fontes empregadas.</p>			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Coñecer e comprender os principios teóricos e metodolóxicos que rexen os procesos de clasificación, organización, representación, selección e recuperación da información a través das linguaxes documentais.	A1 A8 A9 A13	B1 B3 B5 B6 B7 B8	C1 C3 C4 C5 C7 C8
Saber aplicar as linguaxes documentais para a indización, clasificación e representación das fontes de información de calquera tipo e soporte.	A1 A6 A8 A9 A13 A14	B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11	C1 C2 C5 C6 C8
Comprender a importancia da normalización na clasificación e recuperación da información.	A1 A13 A14	B5 B6 B7 B8 B10	C3 C5 C8
Coñecer as principais linguaxes documentais empregados na actualidade para a clasificación e recuperación da información: CDU, taxonomías, tesauros, ontoloxías e listas de encabezamientos de materia.	A1 A6 A8 A9	B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11	C1 C2 C3 C8
Saber manexar as principais ferramentas dixitais aplicadas á clasificación e recuperación da información: SKOS.	A6 A8 A9	B2 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11	C1 C2 C5 C6 C8

Coñecer os novos modelos dixitais empregados na clasificación e recuperación da información: Linked Open Data.	A1	B1	C1
	A6	B2	C2
	A8	B5	C5
	A9	B6	C6
		B7	C8
		B8	
		B9	
		B10	
		B11	

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1. A análise de contido: indización, clasificación e resumo	1.1 Introducción 1.2 Indización 1.3 Clasificación 1.4 Resumo
Tema 2. As linguaxes documentais	2.1 Introducción 2.2 Evolución histórica 2.3 Terminoloxía 2.4 Concepto e caracterización 2.5 Obxectivos e funcións 2.6 Tipoloxías e criterios de clasificación
Tema 3. As listas de encabezamentos de materias	3.1 Introducción 3.2 Concepto y caracterización 3.3 Principales listas de encabezamientos de materias 3.4 Elementos y relaciones semánticas 4.5 Selección y construcción de encabezamientos: Principios rectores y reglas 4.6 Exemplificación: la Lista de Encabezamientos de Materias para Bibliotecas Públicas
Tema 4. Os sistemas de clasificación	4.1 Concepto e caracterización 4.2 Composición 4.3 Sistemas de clasificación documentais vixentes 4.4 Tipoloxías 4.5 Exemplificación: a clasificación Decimal Universal (caracterización, estrutura e uso). 4.6 Elaboración de clasificacións
Tema 5. Os Tesauros	5.1 Concepto e caracterización 5.2 Tipoloxías 5.3 Estrutura: unidades léxicas, relacións semánticas, notas e aclaracións 5.4 Control do vocabulario nos tesauros 5.5 Regras para o establecemento dos termos 5.6 Formas de presentación 5.7 Elaboración 5.8 Mantemento e actualización 5.9 Exemplificación: Tesouro da Unesco, Eurovoc etc.
Tema 6. Ferramentas de representación e recuperación de información na web	6.1 Introducción 6.2 Ontoloxías 6.3 Skos 6.4 Datos abertos enlazados

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A3 A5 B3 B7 B9 C2 C5 C10	21	0	21
Análise de fontes documentais	A3 A5 B2 B6 B7 B8 B9 C1 C2 C6 C7 C10 C11 C15	10	30	40
Portafolios do alumno	A3 A5 B1 B2 B3 B4 B6 B7 B8 B9 C1 C2 C5 C6 C7 C10 C11 C12 C14 C15	10	30	40
Presentación oral	A5 A3 B1 B4 B7 C1 C3 C5 C7 C10 C14	10	5	15
Proba mixta	A3 A5 B1 B2 B6 B7 B8 C15 C10 C1	2	32	34
Atención personalizada		0		0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Exposición oral dos contidos esenciais correspondentes aos temas do programa, que poderá ser apoiada por medios audiovisuais. Proposta de exemplos e modelos. Resposta a dúbidas e preguntas.
Análise de fontes documentais	Os alumnos farán prácticas de indización, clasificación e resumo considerando documentos de diferentes tipoloxías e diversas linguaxes documentais. Os alumnos, seguindo indicacións da profesora, seleccionarán un grupo de documentos para o seu análise.
Portafolios do alumno	Reunión virtual (a través da plataforma moodle) dos traballos dos alumnos que permitirán comprobar o seguimento dos contidos expostos, profundar nos contidos traballados e poñer en práctica as habilidades ensinadas. Requirísanse, entre outras posibilidades, mostras do uso axeitado de ferramentas TICs, consultas de diferentes recursos accesibles a través de Internet; actividades de resumo, comentario ou resposta a preguntas sobre lecturas, vídeos, conferencias, etc.; test de moodle ou google forms
Presentación oral	Ó longo das aulas procurarase a interacción entre o alumnado e profesorado de xeito ordeado, propoñendo cuestións, facendo aclaracións e expoñendo temas, traballos, conceptos, feitos ou principios de forma dinámica. Os alumnos terán que falar de/expoñer os traballos que se incluírán no portafolios e os documentos que analicen e documentos que analicen
Proba mixta	Método de avaliación dos coñecementos e habilidades adquiridos polo alumnado, puidendo combinar distintos tipos de preguntas: preguntas de resposta curta (pechada ou non) e outras máis extensas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Análise de fontes documentais Portafolios do alumno Proba mixta Sesión maxistral	As titorías da materia permitirán ao alumnado resolver dúbidas sobre os contidos, a forma de preparar o exame, traballos tutelados, traballos do portafolios e calquera outra actividade orientada ao longo do curso. Empregaranse preferentemente as titorías presenciais e o correo electrónico e o chat de Teams. Acordándose previamente coa profesora, poderánse tamén realizar titorías por vídeo-conferencia a través de Teams.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Análise de fontes documentais	A3 A5 B2 B6 B7 B8 B9 C1 C2 C6 C7 C10 C11 C15	Valorarase a adecuación dos documentos seleccionados para a realización da actividade proposta; a capacidade de identificación de contidos relevantes e de síntese; a aplicación dos coñecementos e habilidades adquiridas nesta materia; a capacidade de relacionar práctica e teoría para xustificar a análise realizada; a adecuación ás pautas marcadas para cada actividade, a coherencia, redacción e presentación.	30
Portafolios do alumno	A3 A5 B1 B2 B3 B4 B6 B7 B8 B9 C1 C2 C5 C6 C7 C10 C11 C12 C14 C15	Valorarase a adecuación ás pautas marcadas para cada actividade, o contido, as achegas por parte dos alumnos, a coherencia da súa estrutura, a redacción e presentación. Poderán especificarse outros criterios de avaliación particulares no momento da presentación das actividades aos alumnos.	30
Proba mixta	A3 A5 B1 B2 B6 B7 B8 C15 C10 C1	Valorarase a adecuación das respostas ás preguntas plantexadas, o nivel de coñecementos demostrado, a ausencia de erros, as achegas persoais, así como a capacidade do alumnado para sintetizar, desenvolver, comparar ou relacionar de forma autónoma o contido teórico-práctico da materia. Terase en conta a expresión, corrección ortográfica e presentación, que poderán restar puntos.	40

Observacións avaliación

Para aprobar a materia, é preciso obter unha nota media de 5 sobre 10 que se calculará atendendo ás porcentaxes sinaladas para cada metodoloxía no apartado de avaliación, a condición de que se obteña un mínimo de 4 sobre 10 en cada unha das metodoloxías mencionadas a continuación: proba mixta, análise de fontes documentais e portafolios. Se a nota nalgunha destas metodoloxías é inferior a 4 suspenderase a materia.

Cando sexa necesario acordar un tema/documento sobre o que se traballará, non se avaliarán as entregas non consensuadas coa profesora no prazo establecido para tal fin. Cando se teña consignado unha práctica das metodoloxías portafolios ou análise de fontes documentais, as restantes entregas desa metodoloxía non entregadas nos prazos que se establezan cualificaranse cun 0. Este será tamén o caso dos traballos que non cumpran coas instrucións prescritas para a súa elaboración e dos traballos copiados ou plaxiados.

SEGUNDA OPORTUNIDADE:

Poderán presentarse á segunda oportunidade ÚNICAMENTE aqueles/as estudantes que non superen a materia na primeira oportunidade. Respetaranse as mesmas condicións e porcentaxes da primeira oportunidade. Gardaranse as notas relacionadas coas diferentes metodoloxías mencionadas no apartado de avaliación que resultasen aprobadas, polo que os alumnos poderán recuperarán só a parte/partes que teñan suspensas. Para anos posteriores, na metodoloxía análise de fontes documentais, deben escollerse novos documentos. Será obrigatorio comunicar á profesora como se abordará a avaliación nesta segunda oportunidade. De ser preciso acadar o consenso da profesora para algunha das tarefas, será obrigatorio ter consensuado o tema/documento sobre o que se traballará como mínimo un mes antes da data fixada para o examen pola Facultade de Humanidades. Será obrigatorio presentar os traballos das metodoloxías análise de fontes documentais e portafolios como mínimo 15 días antes da data fixada para o examen pola Facultade de Humanidades. Para presentarse ao exame (proba mixta) será requisito imprescindible ter presentado previamente o portafolios e os traballos de análise de fontes documentais.

ALUMNOS CON ADICACIÓN A TEMPO PARCIAL OU DISPENSA ACADÉMICA DE ASISTENCIAS ÁS AULAS LEGALMENTE RECOÑECIDA:

Terán que acordar unha titoría nas dúas primeiras semana de clase co fin de establecer un plan de traballo axeitado. Na primeira oportunidade, terán que decidir, de acordo coa profesora, se se acollen aos prazos de presentación de traballos da avaliación continua que serán comunicados ao longo do curso a través de plataforma Moodle ou se realizan unha entrega final de todos os traballos conxuntamente. Se os alumnos non solicitan esa primeira titoría nas dúas primeiras semanas de clase, entenderase que optan por presentar os traballos nas mesmas datas co resto do alumnado. Na segunda oportunidade, as datas de entrega límite serán as mesmas que para o resto do alumnado. O resto das condicións serán as mesmas que para os outros alumnos.

Fontes de información

Bibliografía básica

AENOR. Documentación. Métodos para el análisis de documentos. Determinación de su contenido y selección de términos de indización (UNE 50-121-91). AENOR. Documentación. Preparación de resúmenes (UNE 50-103-90).

AENOR. Documentación. Directrices para el establecimiento y desarrollo de tesauros monolingües (UNE 50-106-90).

Aguiriano López de Armentia, C.; Cuadrado Benítez, M.; Cid-Leal, P. (2009). Una polémica: ¿Lenguajes documentales o de indización? En P. Cid Leal, M. Cuadrado Benítez, M. Junca Campdepadrós y C. Aguiriano López de Armentia (eds.). Fundamentos de lenguajes documentales. Barcelona: UOC.

Blaney, J. Introducción a los datos abiertos enlazados. En The Programming Historian [en línea]. Disponible en: <https://programminghistorian.org/es/lecciones/introduccion-datos-abiertos-enlazados>

Clausó, A. (2005). Manual de análisis documental. Pamplona: EUNSA.

Curras, E. (2005). Ontologías, taxonomía y tesauros. Manual de construcción y uso. Gijón: Trea

Eurovoc Thesaurus (2009). Luxemburgo: Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas, 2009. Disponible en: <https://eur-lex.europa.eu/browse/eurovoc.html>

Gil Leiva, I. (2008). Manual de indización: teoría y práctica. Gijón: Trea.

Urdiciain, B. (2004). Manual de lenguajes documentales. Gijón: Trea.

Juncà Campdepadrós, M.; Martínez Ferreras, D. (2009). Lenguajes documentales. Barcelona: UOC, (módulos 2 y 6).

López-Huertas Pérez, M. J. (1991). Lenguajes documentales: Aproximación a la evolución histórica de un concepto. Boletín de la ANABAD, 41(1), 61-70. Disponible en: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=224116>

López-Huertas Pérez, M. J. (1991). Lenguajes documentales: Terminología para un concepto. Boletín de la ANABAD, 41(2), 171-189. Disponible en <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=224133>

Marcondes, C. H. (2018). Datos Abiertos enlazados de archivos, bibliotecas y museos en la web. barcelona: UOC.

Martínez Tamallo, A.; Valdez, J. C. (2009). Indización y clasificación en bibliotecas. Buenos Aires: Alfagrama. Ministerio de Cultura. Dirección General del Libro y Bibliotecas (1994). Lista de Encabezamientos de Materia para las Bibliotecas Públicas. Madrid: Ministerio de Cultura. Ministerio de Educación Cultura y Deporte (2011). Lista de Encabezamientos de Materia para las Bibliotecas Públicas en SKOS. Disponible en: <http://id.sgcb.mcu.es/>

Moreiro González, J. A. (2004). El contenido de los documentos textuales: su análisis y representación mediante el lenguaje natural. Gijón: Trea.

Moreiro González, J. A.; Morato Lara, J.; Sánchez Cuadrado, S.; Rodríguez Barquín, B. A. (2006). Categorización de los conceptos en el análisis de contenido: su señalamiento desde la Retórica clásica hasta los Topic Maps. Investigación bibliotecológica, 20 (40). Disponible en: http://www.scielo.org.mx/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0187-358X2006000100002

Pastor, J. A.; Martínez, F. J.; Rodríguez J.V. (2009). Advantages of thesaurus representation using the Simple Knowledge Organization System (SKOS) compared with proposed alternatives. Information Research, 14(4), paper 422.

Mochón Bezares, G.; Méndez Rodríguez, E. M.; Bueno de la Fuente. G. (2020). Conversión normalizada (SKOS) de sistemas de organización del conocimiento interoperables en la web. Investigación bibliotecológica, 34 (82), 53-86.

Pinto Molina, M. (1989). Introducción al análisis documental y sus niveles: el análisis de contenido. Boletín de la Anabad, XXXIX (2) 323-341. Disponible en: <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/798857.pdf>

Pinto Molina, M. (1993). Análisis documental. Fundamentos y procedimientos. Madrid: EUDEMA, 207-236.

Pinto, M. (ed.) (1997). Manual de clasificación documental. Madrid: Síntesis

Pinto Molina, M. (2001). El resumen documental paradigmas, modelos y métodos. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez.

Pinto Molina, M.; García Marco, F. J.; Agustín Lacruz, M. C. (2002). Indización y resumen de documentos digitales y multimedia. Técnicas y procedimientos. Gijón: Trea.

Sánchez-Jiménez, R.; Gil-Urdiciain B. (2007). Lenguajes documentales y ontologías. El profesional de la información 16 (6), 555-560.

Sánchez Luna, B. E. (2012). Lenguajes documentales. Anuario de Bibliotecología 1 (1), 61-77. Disponible en: http://ru.ffyl.unam.mx/bitstream/handle/10391/4267/05_AB_1_2012_Sanchez_61-77.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Torre-Bastida, A.I.; González-Rodríguez, M.; Villar Rodríguez E. (2015). Datos abiertos enlazados (LOD) y su implantación en bibliotecas: iniciativas y tecnologías. El profesional de la información 24 (2), 113-120.

UNESCO (2009). Tesauro de la Unesco. Disponible en: <http://vocabularies.unesco.org/browser/thesaurus/en/?clang=es>

UDC Consortium (2013). Universal Decimal Classification. Summary. Disponible en <http://www.udcsummary.info/php/index.php?lang=es>

W3C (2010). Manual de Skos (Simple Knowledge Organization System, Sistema para la organización del conocimiento simple). Anales de Documentación 13, 285-320.

Bibliografía complementaria	A profesora poderá proporcionar nas clases bibliografía específica para cada un dos temas e actividades a desenvolver, co fin de adecuar e actualizar de maneira continua os contidos da materia.
------------------------------------	---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Representación e Recuperación Dixital da Información I/710G04007

Organización e Xestión do Coñecemento/710G04003

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías